

27.4.2020

Dnro: 432/D.a.2/2020

Maa- ja metsätalousministeriö
kirjaamo@mmm.fi

Asia Saamelaiskäräjien lausunto porojen aiheuttamien vahinkojen arvioimista ja korvausriitojen ratkaisua koskevien poronhoitolain säännösten uudistamisesta

Viite Maa- ja metsätalousministeriön lausuntopyyntö 2.3.2020, dnro: VN/4574/2020 MMM

1. Aluksi

Maa- ja metsätalousministeriö on pyytänyt Saamelaiskäräjiltä lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi poronhoitolain muuttamisesta. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi poronhoitolakia siten, että nykyiset kuntakohtaiset arvioimislautakunnat lakkautettaisiin, mikä merkitsisi lainkäyttötoimivallan siirtymistä yleisille tuomioistuimille. Poronhoitoaluetta varten perustettaisiin porovahinkolautakunta, jonka tehtävänä olisi antaa pyynnöstä lausuntoja siitä, ovatko porot aiheuttaneet poronhoitolaissa korvattavaksi säädettyä vahinkoa, ja mikä on vahingon suuruus sekä mikä on paliskunnan aitaamisvelvollisuus. Esityksen tavoitteena on poistaa ongelmat, jotka liittyvät nykyisen riidanratkaisutoiminnan puolueettomuuteen ja riippumattomuuteen ja sitä kohtaan koettuun luottamuspulaan. Tavoitteena on myös luoda menettely, jonka avulla porojen aiheuttamia vahinkoja ja aitaamista voitaisiin arvioida asiantuntevasti, kohtuullisin kustannuksin ja molempia osapuolia kuullen ja joka edistäisi sovintoratkaisuun pääsyä asianosaisten kesken. Esitys liittyy valtion vuoden 2021 talousarvioesitykseen.

2. Saamelaiskäräjien huomiot esityksen sisällöstä

Saamelaiskäräjät toteaa aluksi, että porojen aiheuttamien vahinkojen arvioimista ja korvausriitojen ratkaisua koskevien poronhoitolain säännösten uudistamisen tarve ei ole lähtöisin saamelaisten kotiseutualueelta ja painottaa, että uudistus ei saa millään tavalla heikentää saamelaisen poronhoidon asemaa tai harjoittamisen edellytyksiä saamelaisten kotiseutualueella. Poronhoitolain 2.2 §:n mukaisesti saamelaisten kotiseutualue kuuluu kokonaisuudessaan erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettuun alueeseen, jolla olevaa maata ei saa käyttää siten, että siitä aiheutuu huomattavaa haittaa poronhoidolle. Saamelaiskäräjät painottaa, että erityisen poronhoitoalueen erityinen asema on syytä huomioida poronhoitoon liittyviä uudistuksia tehtäessä.

Saamelaiskäräjät on kuullut lausuntoa valmistellessaan saamelaisten kotiseutualueen paliskuntia ja toteaa sen pohjalta, että poronhoitolain aitaamisvelvollisuutta koskevan pykälän (32 §) muuttumattomuus muilta, kuin esitetyin osin, on saamelaisen poronhoidon näkökulmasta välttämätöntä. Saamelaiskäräjien ja saamelaisten kotiseutualueen paliskuntien näkemyksen mukaan poronhoitolain 32 §:ää ei tule muuttaa muilta osin, kuin mitä esityksessä on nyt riidanratkaisutoimivallan siirtymisen osalta ehdotettu. Mikäli poronhoitolain 32 § tullaan

27.4.2020

Dnro: 432/D.a.2/2020

muuttamaan muilta osin, sillä ei ole Saamelaiskäräjien eikä saamelaisten kotiseutualueen paliskuntien tukea.

Esityksen mukaan maa- ja metsätalousministeriö nimittäisi lautakuntaan jäsenet neljäksi vuodeksi kerrallaan. Saamelaiskäräjien näkemyksen mukaan esitetyssä porovahinkolautakunnassa tulee turvata saamen kielten, saamelaiskulttuurin, alkuperäiskansaoikeuksien sekä saamelaisen poronhoidon osaaminen niissä tilanteissa, joissa laki tulee sovellettavaksi saamelaisten kotiseutualuetta tai koltta-alueita koskien. Saamelaiskäräjät edellyttää, että jokaisella nimittämiskierroksella porovahinkolautakuntaan nimetään henkilö, jolla on osaamista saamen kieliin, saamelaiskulttuuriin, alkuperäiskansaoikeuksiin sekä saamelaiseen poronhoitoon liittyen. Saamelaiskäräjät esittää, että porovahinkolautakuntaa koskevaan pykälään sisällytetään momentti, jossa säädetään edellä mainitun osaamisen omaavan henkilön nimeämisestä lautakuntaan.

Esityksen mukaan lainkäyttötoimivalta siirtyisi nykyisiltä kuntakohtaisilta arvioimislautakunnilta yleisille tuomioistuimille. Saamelaiskäräjien näkemyksen mukaan on välttämätöntä, että kuten porovahinkolautakunnassa, niin myös yleisissä tuomioistuimissa turvataan saamen kielten, saamelaiskulttuurin, alkuperäiskansaoikeuksien sekä saamelaisen poronhoidon osaaminen niissä tilanteissa, joissa käsiteltävä asia koskee saamelaisten kotiseutualuetta tai koltta-alueita. Saamelaiskäräjät esittää, että lakiin lisätään pykälä, joka säättää edellä mainittua osaamista omaavan henkilön asiantuntemuksen käytön tuomioistuimessa niissä tapauksissa, joissa asia koskee saamelaisten kotiseutualuetta tai koltta-alueita.

Saamelaiskäräjien näkemyksen mukaan saamen kielilain tulee koskea porovahinkolautakuntaa täysimääräisesti. Saamelaiskäräjät esittää, että porovahinkolautakunnan jäsenellä tulee olla oikeus käyttää saamen kieltä lautakunnan toiminnassa. Saamelaiskäräjät esittää myös, että lautakunnan tiedottamisen tulee tapahtua inarin-, koltan- ja pohjoissaamen kielillä niissä tilanteissa, joissa asia on merkityksellinen saamelaisen poronhoidon näkökulmasta. Tällaisia tilanteita ovat muun muassa saamelaisten kotiseutualuetta koskevat asiat.

Lisäksi Saamelaiskäräjät esittää, että luonnoksessa käytetty termi *saamelaisalue* korvataan termillä *saamelaisten kotiseutualue*, jota käytetään myös eri laeissa.

Merk.

Tuomas Aslak Juuso
puheenjohtaja

Sarita Kämäräinen
elinkeinosihteeri

Puheenjohtaja päätti lausunnosta 27.4.2020 kuultuaan II varapuheenjohtajaa, elinkeino- ja oikeuslautakuntaa sekä saamelaisten kotiseutualueen paliskuntia.